

Aktuální otázky výuky finančního práva

(diskuse v rámci setkání finančních právníků,
FPR ZČU v Plzni, 15. května 2009)

(Diskuse zčásti probíhala již v rámci semináře „Finanční právo de lege ferenda“ ve čtvrtek 14. 5. odpoledne, protože někteří účastníci se již nemohli pátečního jednání zúčastnit.)

Setkání zahájil vedoucí katedry JUDr. Ivan Tomažič, Ph.D. V průběhu velmi podnětné diskuse zazněly mj. tyto názory a reakce:

- Finanční právo jako samostatný obor by mělo být dále prosazováno, a to i v probíhajících akreditačních řízeních. Na finanční právo pohlížejí mnozí kolegové z jiných oborů jako na „obor na okraji“. Neměli bychom si sami pod sebou „podřezávat větev“ zejména tím, že bychom prosazovali další členění oboru (finanční a daňové právo), **obor by měl zůstat jednotný**. Jde o tradiční veřejnoprávní vědní obor. Tomu na PF UK odpovídá i název předmětu: *Finanční právo a finanční věda*. Další specializaci lze řešit formou povinně volitelných a výběrových předmětů v oboru. Je třeba také diskutovat o finančním právu jako státnicové disciplíně (*Prof. Bakeš, Prof. Karfíková, Doc. Marková, PF UK Praha*)
- Je třeba stále hájit legitimitu oboru. Je zde silný tlak ostatních oborů. Musíme dát oboru **pevný teoretický základ**, který pomůže bránit jeho svébytnost a samostatnost oproti oborům ostatním (správní právo). Je třeba definovat základní pojmy práva daňového, rozpočtového, finančního, finančněprávních vztahů.. (*JUDr. Kotáb, JUDr. Boháč, PF UK Praha*)
- Předpoklady pro výuku finančního práva by měly být vytvořeny i v dalších předmětech, zejména **teorii národního hospodářství/ekonomii**. V Plzni je tato **návaznost** zajištěna. Pražská katedra teorie národního hospodářství není příliš právníká, takže návaznost obou oborů není ideální. Ekonomické disciplíny (ale i např. sociologii a politologii) je třeba vyučovat pro studenty oboru právo nikoliv v obecné podobě, ale specificky přizpůsobené jejich potřebám. Je třeba čelit konzervativním názorům, že postačí zařadit standardní výuku specializovaných fakult. (*Doc. Marková, JUDr. Mrkývka, JUDr. Tomažič*)
- Vždy velmi záleží i na vedení fakulty. **PF MU Brno** vyučovala v r. 1993 finanční právo jako jednosemestrální předmět, od té doby se daří získávat oboru postupně více prostoru. V současné době je obor finančního práva vyučován jako třisemestrový, i když katedra bojuje o zachování rozsahu výuky a jejich kreditního ohodnocení (které požadují katedry vyučující předměty státních zkoušek na úkor finančního práva). Zřejmě i proto, že současná děkanka PF MU Brno má k ekonomické problematice poměrně blízko (specializuje se na právo mezinárodního obchodu), je na PF MU Brno podporována „ekonomizace“ výuky. Ekonomie je v Brně vyučována jako dvousemestrová – ideální by bylo vyučovat v prvním semestru základy ekonomického myšlení, ve druhém již se zaměřením na daňovou problematiku tak, aby základní poznatky z této oblasti získali již před výukou soukromoprávních disciplín a dokázali je navzájem provázat (což v současné době příliš neumějí). Finanční právo je v současné době vyučováno v rozsahu tří semestrů, na fakultě je vyučován i jednosemestrální předmět Management. Obor právo jako takový by bylo ideální vyučovat pro vybranou elitní skupinu 150 - 200 studentů, finančně je to však neúnosné, takže je třeba vyučovat v masovějším měřítku. (*JUDr. Mrkývka*)
- Otázkou je **časové zařazení** výuky oboru finančního práva. Na FPR ZČU i PF UK Praha je obor vyučován až v závěru studia. V Maďarsku je vyučován již ve 2. a 3.

semestru, což však způsobuje problémy. Na jedné z českých soukromých vysokých škol je finanční právo vyučováno již v prvním semestru, což je vysloveně nevhodné. Pokud by byly byt' jen některé problémy posunuty již do čtvrtého semestru, bude problém s nedostatečnou provázaností a chybějícími právními znalostmi a dovednosti, pokud nebude předsunut začátek výuky soukromoprávních disciplín. Zařazení finančního práva na konec studia však též způsobuje problémy např. při zadávání diplomových prací, ztěžuje možnosti práce se studenty po celou dobu studia, výběru budoucích doktorandů, zapojení studentů do soutěže studentské vědecké a odborné činnosti (o kterou zájem obecně klesá). (Doc. Marková, JUDr. Mrkývka, JUDr. Šramková, JUDr. Tomažič)

- O finančním právu je třeba hovořit nejen jako o vědním oboru, ale i jako o **pedagogické disciplíně**, tj. tom, jakým způsobem finanční právo učit. Tyto dvě polohy je třeba důsledně rozlišovat. Současné pojetí je pro studenty příliš složité a v látce se „utápějí“. Neměli bychom vyžadovat po studentech přílišné podrobnosti, ale základní principy, ideu, znalost pramenů, kde podrobnější detaily vyhledat. Současná praxe je často taková, že studenti spíše znají konkrétní čísla (např. daňové sazby), ne už principy, na nichž jsou postaveny. Finanční právo je z hlediska pramenů rozdrobené, není systematiky uspořádané. Je třeba dopracovat (a ve výuce akcentovat) obecnou (ale i procesní) část oboru, skutečné finanční PRÁVO. I semináře je třeba vést jako právnické, ne např. zaměřovat se na počítání daní. (JUDr. Boháč, Doc. Marková, JUDr. Mrkývka, JUDr. Šramková, JUDr. Tomažič)
- Obor se bude jistě i dále rozvíjet a stále budou existovat hraniční a nevyřešené otázky. V oblasti rozpočtového práva jde např. o rozvojovou pomoc (a její zahrnutí do rozpočtových výdajů) a její kontrolu, financování univerzit (až 40 různých zdrojů a podmínek poskytování, což vyvolává potřebu zaměstnávání řady specializovaných pracovníků). Vyvíjí se i právo, lze diskutovat o dalších vznikajících oborech. Tento problém je zejména u správního práva, kde prakticky není zpracována zvláštní část teorie oboru (horní a energetické právo, právo lidského zdraví, ... další obory?). (Doc. Marková)

Zapsala D. Bárková